

ELTE Politikatudományi Doktori Iskola

Értekezés

**A román geopolitikai gondolkodás története a
XX. század elejétől napjainkig**

Komjáti-Gardó Simona

2026.

Témavezető: Dr. Pesti Sándor
habilitált egyetemi docens

A dolgozat felépítése

- A tudományos probléma megfogalmazása és a kutatás célja:
- Hipotézisek
- A kutatás ismertetése
  - Elméleti háttér és módszertan (geopolitikai irányzatok: klasszikus elméletek, stratégiai előírás és a geopolitika összetett elemzése)
  - Földrajzi kontextus (Románia elhelyezkedése)
- A román (geopolitikai) gondolkodás és identitás alapproblémái
- A román geopolitikai gondolkodás korszakok szerinti bemutatása
- Következtetések, új tudományos eredmények és a kutatás hasznosítási területei

A tudományos probléma megfogalmazása és a kutatás célja

- **A kutatás célja: Románia XX. századi történelmét és a jelenkori folyamatokat bemutatni egy, a magyar társadalomtudományi szakirodalomban új szemszögből, a geopolitika-tudomány nézőpontját felhasználva**
- **bemutatni hogyan született az önálló államiság, milyen orientáció és nézetek mentén jött létre, a geopolitika-tudomány román és nemzetközi képviselőinek szerepét a folyamatban, hatásukat a gyakorlati politikára**
- a doktori értekezés bemutatja Románia geopolitikai gondolkodásának átfogó képét a XX. század elejétől napjainkig
- ez egy újszerű kutatás, leíró, feltáró és elemző jellegű, amely a geopolitika-tudomány nézőpontját hasznosította
- bemutatni a területi változásokat amelyek Románia sorsát és helyét a nemzetközi politikai viszonyokban határozták meg

Hipotézisek

- **Központi hipotézis: az egész tárgyalt időszakban a geopolitika-tudomány és képviselői segítséget nyújtottak az állami entitás létrehozásához, fenntartásához és megvédéséhez, amelynek hatásai máig érzékelhetőek a közgondolkodásban.**
- A román politikai elit a XX. század elején az államiság létrehozása érdekében segítségül hívta a román és nemzetközi földrajztudósokat és geopolitika-tudomány művelőit. A politika gyakorlóinak célja az volt ezzel, hogy a tudomány vívmányait hasznosíthassák annak érdekében, hogy képesek legyenek Nagy-Romániát létrehozni és megvédeni.
- A geopolitika-tudomány klasszikus elméletei és művelői segítették Románia közép-európai önmeghatározását az egész XX. század folyamán, gondolataik felhasználása pozitívan befolyásolta a nemzetközi közösség véleményét. Az alkotmányos folyamatra és a politikai berendezkedésre egészen 1947-ig, a nyugati orientáció melletti érveléssel nemzeti, tudatformáló hatást gyakoroltak.

Hipotézisek

- A román kommunista rendszer, különösen az 1956-os lengyel és magyar események után átvette a két világháború közötti geopolitikai gondolkodás egy másik koncepcióját is, mely szerint „a román nemzet egy homogén, egységes képződmény”. Gheorghe Gheorghiu-Dej (1901-1965) és Nicolae Ceaușescu (1918-1989) létrehoztak egy sajátos belső geopolitikai elméletrendszert, amelyet a rendszer fenntartására és igazolására használtak.
- Románia a rendszerváltás után a geopolitika-tudományt hívta segítségül, amikor kinyilvánította csatlakozási szándékát a nyugati intézményrendszerhez. Ennek során folyamatosan hangsúlyozta Románia közép-európai geopolitikai pozícióját és kimagasló földrajzi adottságait. A nyugati intézményrendszerekhez az ország eredményesen, a fejlettségi szintje által indokolt ütemnél gyorsabban képes volt csatlakozni, amely ugyan politikailag siker, de új társadalmi problémákat is generált, amelyek megoldásainak keresése jelenleg is folyamatban van.

Klasszikus geopolitikai irányzatok

- Brit Birodalom
  - Sir Halford John Mackinder
- Amerikai Egyesült Államok
  - Alfred Mahan
  - Nicolas Spykman
- Franciaország
  - Paul Vidal de la Blache
- Németország
  - Friedrich Ratzel
  - Karl Haushofer

Földrajzi háttér

(a román identitás szerint)

Hegyek

Forrás: Blue Green Atlas – Relief Map of Romania (CC BY 4.0)

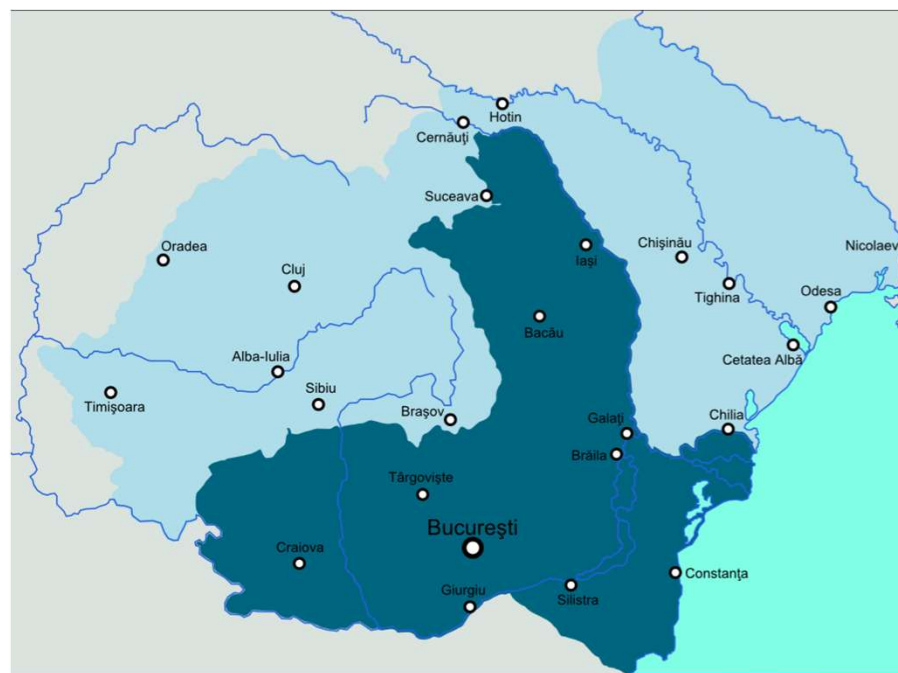
Tenger

Forrás: Blue Green Atlas – Relief Map of Europe (CC BY 4.0)
Módosítva (részlet kivágva)

A román (geopolitikai) gondolkodás és identitás alapproblémái

- A románság jellemzői a XX. század elején, nemzetépítési folyamata
- Korai román geopolitika-tudomány és művelői, a nyugati iskolák megjelenése
- Románia geopolitikai hovatartozása a klasszikus elméletek szerint
- A földrajzi adottságok a román geopolitikai gondolkodásban

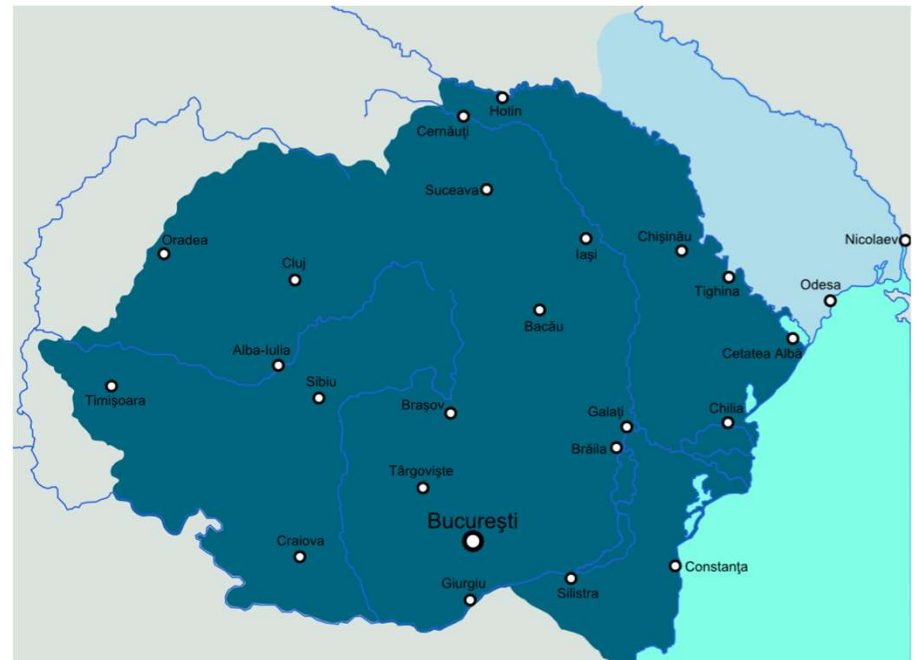

Románia 1913-1918

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AnimatieGraniteRomania_1859-2010.gif

Román geopolitikai gondolkodás a két világháború között

- A párizsi békekonferencia és a román állam nemzetközi elismerése
- A két világháború közötti Nagy-Románia geopolitikai önmeghatározása
- A külvilág értékelése Nagy-Romániáról a két világháború között

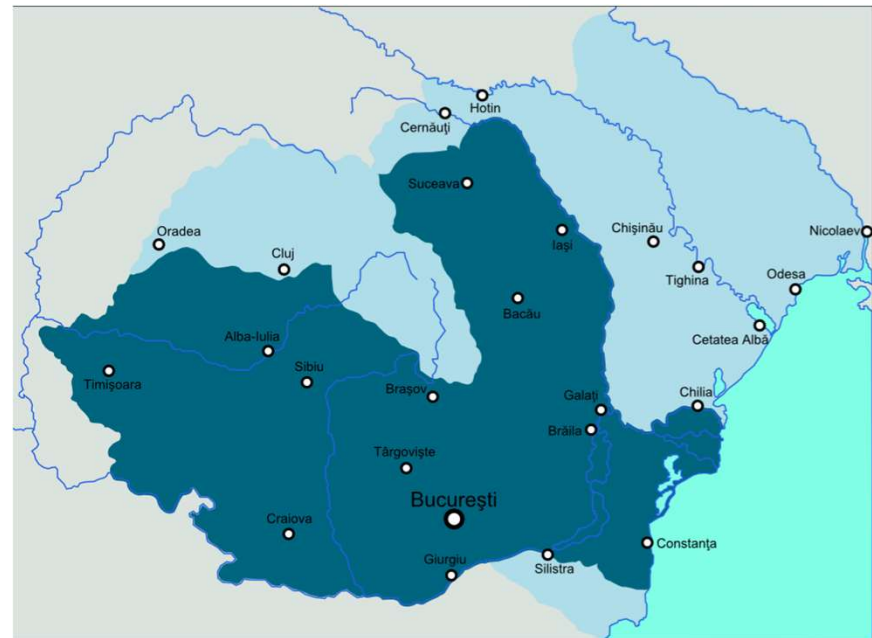

Románia 1918-1940

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AnimatieGraniteRomania_1859-2010.gif

Román geopolitikai gondolkodás a két világháború között

- Román geopolitikai tervek a két világháború között
- Nagy-Románia megszűnése 1940-ben a román geopolitikai gondolkodásban

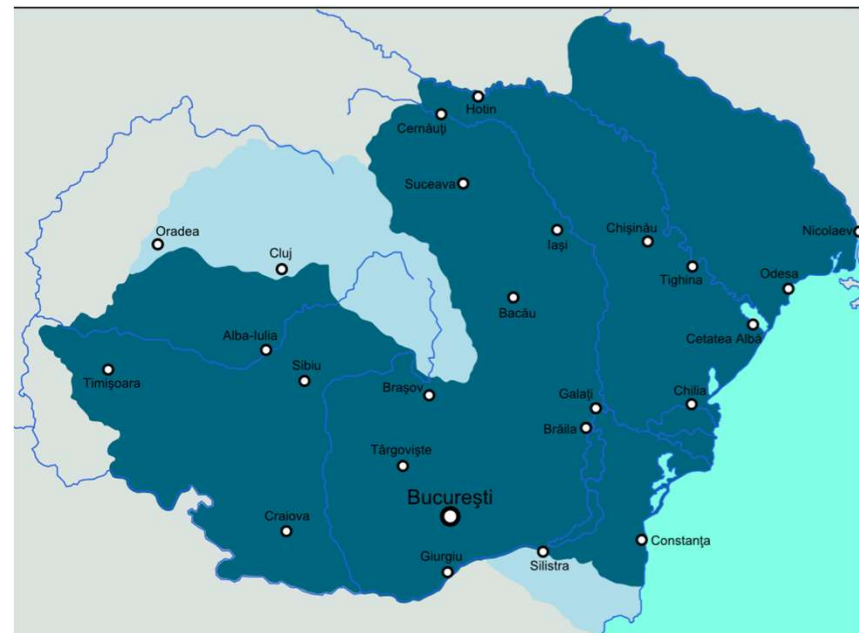

Románia 1940-1941

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AnimatieGraniteRomania_1859-2010.gif

Román geopolitikai gondolkodás története 1941-1947 között

- Románia geopolitika-tudományának képviselői 1941-1944
- Antonescu geopolitikai fordulata és az elveszített provinciák visszaszerzése

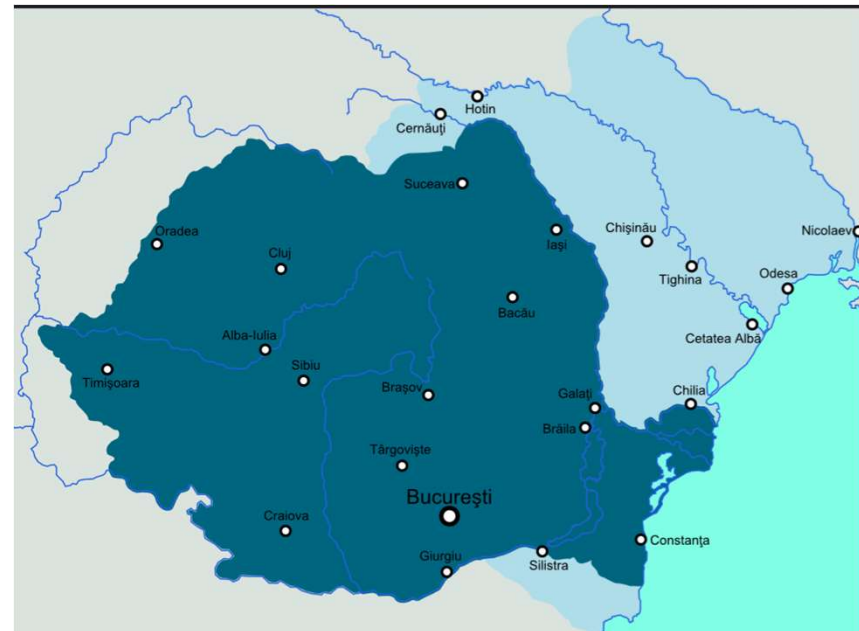

Románia 1941-1944

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AnimatieGraniteRomania_1859-2010.gif

Román geopolitikai gondolkodás története 1941-1947 között

- Az Antonescu-korszak vége és a kiugrás geopolitikai értékelése
- A világháború vége és a béketárgyalások geopolitikai hatásai

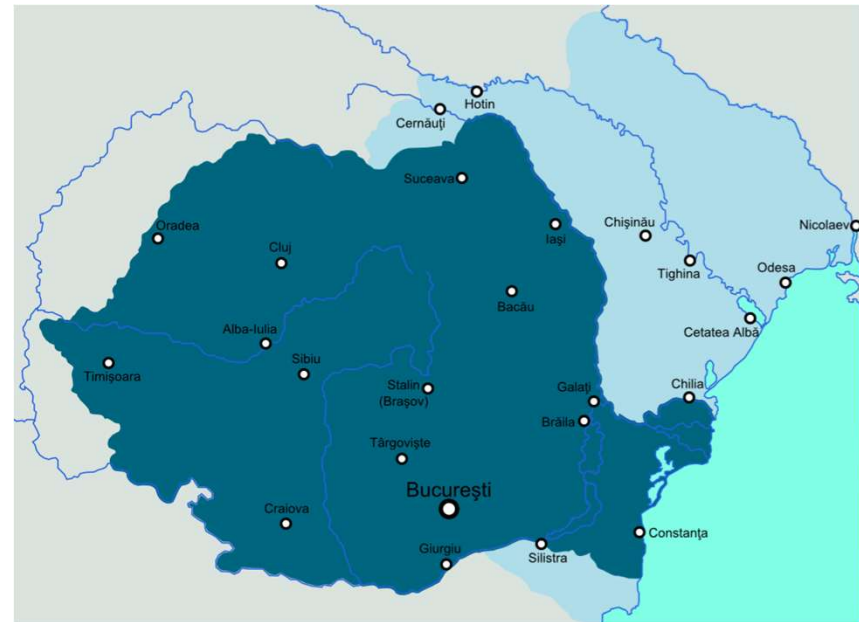

România 1944-1947

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AnimatieGraniteRomania_1859-2010.gif

A román geopolitikai gondolkodás alakulása 1948-1989 között

- A román kommunizmus sajátos vonulata
- Gheorghe Gheorghiu-Dej (1948-1965)
- Nicolae Ceaușescu (1965-1989)

România 1947-

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AnimatieGraniteRomania_1859-2010.gif

Román geopolitikai gondolkodás a rendszerváltástól napjainkig

- Románia geopolitikai önmeghatározása a rendszerváltás után
- A külvilág véleménye Romániáról, annak geostratégiai következményei
- Csatlakozási folyamatok a nyugati intézményrendszerekhez

Román geopolitikai gondolkodás napjainkban

- A jelenlegi román geopolitikai gondolkodás jellemzői
- Románia balkáni geopolitikája
- Románia közép-európai geopolitikája (különös tekintettel a Visegrádi Csoportra)
- Románia keleti geopolitikája (orosz-ukrán háború és a moldáv helyzet)
- Románia geopolitikai pozíciója az Európai Unión belül

Következtetések, új tudományos eredmények és a kutatás hasznosítási területei

- Geopolitika-tudomány képviselőinek elemzése a tárgyalt időszakban, akik segítettek az állami entitás létrehozását és fenntartását.
- A geopolitika-tudomány képviselői hangsúlyozták a közép-európai önmeghatározást, ezzel a nyugati orientációt támogatva (1947 előtt)
- A román kommunizmus belső geopolitikai elméletrendszerének bemutatása és hatása a romániai magyar kisebbségre
- Rendszerváltás után geopolitikai sajátosságok hangsúlyozása mint a nyugati orientáció eszköze, a sikeres integráció elérése a nyugati intézményrendszerben
- A magyar és nemzetközi szakirodalomban ez a feldolgozottság hasznos lehet mint segédanyag tantárgyak kutatásához, oktatásához (például: politikatudomány, diplomáciatörténet, biztonságpolitika, hadtudomány és regionalizmus témakörökben).

Köszönöm a figyelmet!